

A
DELKELET–EUROPA ALAPITVANY ES KUTATOKÖZPONT – Budapest
INTERNATIONAL RELATIONS QUARTERLY
INSTITUTE FOR CULTURAL RELATIONS POLICY és a
KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM Bölcsészettudományi Kara

Tisztelettel meghívja

Horvátország egy negyedszázada a függetlenségtől napjainkig (1991-2016)

*XXXIV. Délkelet–Európa
Tudományos tanácskozás*

2016. május 4-én (szerdán) 18.⁰⁰

Helyszín:

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM

Bölcsészettudományi Kar

Díszterem

(1088 Budapest, Reviczky u 4. I. em. 100)

Nyitó gondolatok *Surányi Csaba*, Délkelet-Európa Kutatóközpont vezetője
Köszöntő *Gordan Radman Grlić*, Horvátország budapesti nagykövete
Makkai Béla, tszvez. KRE TTI Új- és Jelenkori Egyetemes Történeti Tanszék
Lőrinczné dr. Bencze Edit
Horvátország a függetlenség kikiáltásától az uniós csatlakozásig című könyvének bemutatója
Recenzens *Braun András*, ELTE ÁJK Politikatudományi Doktori Iskola
Zachar Péter Krisztián, KJF Nemzetközi Tanulmányok és Történelem Tanszék
Moderátor *Orbán Nikolett* (ELTE ÁJK)

© DKE 2016.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

RSVP: <http://www.southeast-europe.org/conferences>

A konferencia honlapja: <http://www.southeast-europe.org>

*HORVÁTOR SZÁG EGY NEGYEDSZÁZADA
A FÜGGETLENSÉGTŐL NAPJAINKIG (1991-2016)*

2016. május 4. 17.⁰⁰ Díszterem, KRE BTK

A magyar és horvát nép Európában példátlanul hosszú, és példásan békés együttélése kötelezi az utókort arra, hogy jó szívvel ápolja ezt a különleges kapcsolatot. ... Nyomasztó kényszerek természetesen ma is ránehezednek a közép-európai régió országaira, de a szívós magyar támogatással elnyert európai uniós tagsága birtokában Horvátországgal ismét szövetségi minőségben feszülhetünk a hámnak, hogy a globális gazdasági erőhatások és nagyhatalmi törekvések pusztá elszenvedői helyett ma is közös sorsunk alakítói lehessünk – kölcsönös megelegedésre.

— Makkai Béla

A Horvát Köztársaság 1991. június 25-én kiáltotta ki függetlenségét, de az Európai Közösségek jóval később, 1992. január 12-én ismerte el, és csak 1992. május 22-én vált az ENSZ teljes jogú tagjává.

Ha összegezni akarnánk mi állt a háttérben a délszlávok sikertelen 20. századi nemzetépítési törekvéseinek, akkor több tényező együttes hatásáról számolhatunk be. Elsőként a déli szlávok kedvezőtlen geopolitikai helyzetét, köztes elhelyezkedését kell megemlíteni, mely különböző birodalmak és civilizációk állandó nyomását, expanziós törekvéseit eredményezte és kedvezőtlenül hatott az önálló államiság megteremtésére. (1) Nem kedveztek a hatalmas gazdasági különbségek sem, melyet jól példáz, hogy a 80-as évek Jugoszláviájában hatszoros volt a különbség a legfejlettebb Szlovénia és legelmaradottabb Koszovó között. (2) Negatívan hatott a kulturális heterogenitás, mely a három vallás és három civilizációs kör (Habsburg, oszmán és velencei) kicsiny területen való együttéléséből komoly ellentéteket eredményezett. (3) Sajátos vonás a nemzetépítés duális jellege, mely egyszerre jelentette a jugoszlávizmus és jugoszláv identitás, valamint az államalkotó népek nemzeti identitásának létrejöttét. Ezen dualitás sokkal erősebben jelentkezett Jugoszláviában, mint a másik két keleti blokkhoz tartozó államban, vagyis Csehszlovákiában és a Szovjetunióban. (4) Mindehhez hozzájárult a közös jugoszláv identitás, mely a déli szlávok nyelvi és kulturális alapokon nyugvó közös identitásaként jelentkezett a 19. század közepétől s a nemzeti identitások ellenében hatott. (5) A nemzetállam megteremtése és az államépítés idősíkjá jelentős eltéréseket mutat, s míg a szerbek, a horvátok és a szlovének esetében a 20. század elején többé-kevésbé befejezett folyamat volt, addig a déli szláv népcsoport többi tagjánál későbbre tevődött. (6) S végül nem létezett egy olyan hegemónikus népcsoport, mely hosszú távon meg tudta volna őrizni pozícióját. (7) 22. o.

Napjaink Horvátországában a nemzetállamiság eszméje három fő pilléren épül, így az ezeréves horvát történelemre, a horvátok balkáni különállására és az európaiságra. A nemzetállam létjogosultságának elsődleges támasza – az előző fejezetben is vázolt – ezeréves horvát történelem és államiság hangoztatása, melyben központi szerepet kap a 19. századtól jelen lévő horvát nacionalizmus és annak megnyilvánulási formái, továbbá ehhez kapcsolódóan a horvát nemzeti identitás kialakulása. A történelmi emlékezet kapcsán a horvátok meghatározó szerepet szánnak az 1990-es évek háborújának is, mely az önálló horvát állam és a horvát területi integritás megteremtését eredményezte, s maga Franjo Tuđman a függetlenség kikiáltásakor úgy nyilatkozott, hogy Horvátország ezzel megvalósította ezer éves álmát. A rendszerváltó és független állam történelmi identitásának további meghatározó eleme a kommunista múlt teljes elutasítása, melyet a nagyszerb elképzelésekkel és a szerb dominanciával azonosítanak.

A horvát nemzetállamiság második pillére a balkáni szomszédoktól való teljes horvát nemzeti különállás, melynek során Zágráb elhatárolja magát a pánszlávizmustól, a jugoszlávizmustól, s sokkal inkább tartja magát közép-európainak, mint balkáninak, annak ellenére, hogy földrajzilag a Balkánhoz tartozik, s a Nyugat-Balkán többi államához hasonlóan, összevetve a közép-európai rendszerváltó államokkal lemaradt az euroatlanti integrációban is. A horvátok éppen ezért minden alkalmat megragadnak a Közép-Európához való tartozásuk hangoztatására és bizonyítására. Tény, hogy a két kultúra metszéspontjában lévő állam Európa két régiójának, a Balkánnak és Közép-Európának a törésvonalában, valamint a nyugati és a keleti katolicizmus találkozási pontjában található, s a latin kereszténység védőbástyájának szerepében létezett évszázadok óta.

A horvát nemzetállamiság narratívájának harmadik meghatározó eleme az európaiság, az Európa nyugati feléhez való tartozás, mely 22 évvel a függetlenség kikiáltása után meghozta az európai integrációt az állam számára. 23-24. o.

Lőrinczné dr. Bencze Edit: *Horvátország a függetlenség kikiáltásától az uniós csatlakozásig*. Aposztróf Kiadó, 2015